

Közp. nyomat. XX. é. sz. 23. sz.

Mélabús tavaszi séta a Várnak nevezett romvárosban,

ahol nincsen egyetlen ép ház sem és ahol a romok alól
gyönyörű művészeti emlékek bukkanak elő

A meredek lépcsős sikátor, amelyen felkapaszkodunk a Várba, még mindig tele van cserép- és tégeltörmelékkel. A bástyafal alatti bombatölcsérekkel szántott kertekben félig összedőlt házak mutogatják sebeiket. Terobélyes fa árnyékában folyik a tanítás a römgimnázium kertjében. S maga a Vár, — ahogy mi ismertük, a haboskávés, kuglófos, rúss-wurmos kieváros, kiemelezhetetlen hangulatával, a vasárnapi zenés órségváltásokkal, — amelyre operettszerű patinát erőszakolt az utóbbi évtizedek neoromantikája — eltűnt.

A mindössze hat utcára és négy térre elosztott kicsiny város mintegy kétszáz házból nyervekenkettő a földdel lett egyenlővé, hatvankettő pedig — tehát majdnem egyharmada — súlyosan megrongálódott.

De nincs a Várnak olyan háza, amely meg ne sérült volna.

Az ostrom előtti több mint kéteszer ember lakott a Várban, ma a romos házakból az élet igen gyenge érverése hallható. Majdnem mindegyik ház kapuján ott lóg a figyelmeztető tábla: *Vigyázat, élesvesszélyes épület!* De a zárt kapuk mögötti udvarokból, ahol emeletmagasságig áll a törmelék, porolás és kakaskukorékolás zaja hallatszik. A lyukaktól tátongó egykori paloták ablakában mélabúsan leng a nemzetiszíni zászló. Alig lézeng pár ember az utcákon. A háziasszonyok panaszkodnak, hogy az árak még a pestiekénél is magasabbak, a Vár egyetlen győgszertárának tulajdonosa is Pestre akar költözködni, mert nem tud megélni. *A világnak még sok helyen nem ég, a gáz egyáltalában nincs bekapcsolva*, a lakók zöme budai népkonyhákon étkezik, arisztokrata asszonyok étel-hordókban vizsik fel a Vizivárosból a mindennapi egytál-ételt.

A közbiztonság sem mondható békésbelinek. Dél előtt egyetlen rendőri sem láttunk. *Borsoe Béla* építész — aki néhány építészeti érdekességre felhívta figyelmünket — felhíborodva mutatja a Vár középkori városházának sarkán ülő szép Athéne szobrot, amelynek kezéből mult éjjel durván kitépték a bronzlánczát.

A köztudat szerint a Vár biedermeier város. Ezt láttuk és szerettük a Várban, Budapest egyetlen történelmi hangulatú vá-

rosrészében, amelynek építészeti arculatát nem is annyira a stílus, mint az építő jelöllet egysége jellemezte. A héthetes ostrom, a bombák özöne mint egy kódex lapjait, úgy tépte fel a házak falát s most szinte

keresztmetszetben látni a történelmi rétegeket, a különböző korok architektúrájának jellegzetességeit.

A pusztítás feltárt XV. századi csúcsíves ajtókat, gondosan képzett ablakokat, löheralakú, gyönyörű kapualatti ülőfülkéket. A többcentiméteres vakolatréteg alól hatalmas oszlopos loggiasor bontakozik ki az Országház-utca egyik palotájában, impozáns méretei, olasz arányai arra vallanak, hogy a Zsigmond- és Mátyás-kori Vár szépségben és építészeti nagyvonalúságban akármelyik középkori olasz várossal felvéhette a versenyt. A királyi palotában tervezett ásatások valószínűleg meg fogják erősíteni ezt a feltevést.

Ezt a gótikus Budát próbálják most a szakemberek nagy körültekintéssel kifejteni a számtalan vakolatréteg alól. A Zsigmond- és Mátyás-kori nagystílusú várost, amelyet az 1696. évi újjáépítés tünnetelt el és a következő évszázad építette az a józan, architektúrájában őszinte, takarékos, kispolgári várrá, amelyet a mi generációnk ismert és annyira szeretett.

Az 1944-es ostrom ereje lehántott több évszázadnyi réteget, érdekes gótikus belső falfestések is jöttek elő. Egy helyen indornamentikás falfestmény, a szakértők szerint 1430 körül festhették. A rendkívül értékes műtörténelmi ritkaság fölött sérült a tető.

napról-napra megy tönkre, konzerválására nincs pénz, de még arra sem, hogy színes fényképen örökítsék meg.

Milyen aragadó is volt az ószi esteken a szűk kis utcákon sétálni és beleselkedni egy-egy ablakon, ahol levendulaillatú szobákban fekete ruhás nénikék szőszmő-töltek. Ma, ha benézünk egy romos ház ablakán, tekintetünk egy leltűnt kor, egy város végleg elhunyt életformájának faszatort roncsait akad meg...

Dr. Dutka Mária

Budapestre vonatkozó hírségikkek

Szerző:

Dutka Mária

Cím:

Mélabúsi séta a Várnak nevezett romvárosban

Forrás:

Világ

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Személy

Helyszám

Oszályozás

425.091

1946

Budapesti székfésztáros házmestere 1941 — 9086